

Kohtuasi C-117/24**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

14. veebruar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus, Ungari)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

1. veebruar 2024

Kaebaja:

JYSK Kereskedelmi Kft.

Vastustaja:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (riiklik toiduahela ohutuse amet, Ungari)

[...]

Kaebaja: JYSK Kereskedelmi Kft. [...] Ecsér, Ungari [...]

[...]

Vastustaja: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Riiklik toiduahela ohutuse amet, Ungari) [...] Budapest [...]

[...]

Vaidluse ese: Kaebus halduskohtule, mille ese on metsakaitse alane trahvimäärus [...]

KOHTUMÄÄRUS

Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus, Ungari) esitab Euroopa liidu Kohtule eelotsusetaotluse, et kohus tõlgendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 995/2010 artikli 4 lõikeid 2 ja 3.

Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

Kas määruse (EL) nr 995/2010 artikli 4 lõikeid 2 ja 3 koostoimes artikli 6 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud sätetega on kooskõlas asjaolu, et ettevõtjal on juurdepääs nõuetekohase hoolsuse süsteemi artikli 6 lõikes 1 osutatud osadele, kusjuures nimetatud süsteemi säilitab ja hindab emaettevõtja või seda kasutab emaettevõtja ning süsteem on loodud artiklis 8 osutatud järelevalveasutuse poolt?

[...] [liikmesriigi menetlusõiguse kaalutlused]

Põhjendus

- 1 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus), kelle menetluses on kohtuvaidlus metsakaitseasjas, palub ELTL artikli 267 alusel Euroopa Liidu Kohtul (edaspidi „Euroopa Kohus“) tõlgendada liidu õigusnorme, mida on vaja põhikohtuasja lahendamiseks.

Vaidluse ese ja asjassepuutuvad faktilised asjaolud

- 2 Kaebaja on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 995/2010 /EL (edaspidi „määrus“) artikli 2 punkti c tähenduses ettevõtja, kes laseb esimest korda siseturule puitu ja puittooteid. Kaebaja ainuosanik on Taanis registreeritud äriühing LLG A/S (edaspidi „emaettevõtja“).
- 3 Vastustaja tegi 2023. aastal kaebaja paekorteris määruse rakendamiseks pädeva asutusena kontrolli, mille raames kontrolliti muu hulgas, kas kaebajal on määruse artikli 4 lõike 2 ja artikli 6 lõike 1 tähenduses nõuetekohase hoolsuse süsteem.
- 4 Tehti kindlaks, et kaebaja kasutatud nõuetekohase hoolsuse süsteemi oli loonud emaettevõtja ja see tugines suures osas Preferred by Naturé'i, kes on järelevalveorganisatsioon artikli 8 tähenduses, koostatud ohuhindamistele. Kaebaja sai menetluse jooksul teha nõuetekohase hoolsuse süsteemis talletatud andmetest väljavõtte iga puittoote kohta ja esitada selle vastustajale, mis tõendab, et ka kaebajal on ligipääs nimetatud süsteemi eri koostisosadele. Kaebaja on ohuhindamise osas ise tunnistanud, et seda tegi osaliselt emaettevõtja.
- 5 Kontrolli tulemusena mõistis vastustaja 26. mai 2023. aasta otsusega nr 6100/2466-24/2023 kaebajale muu hulgas määruse artikli 4 lõike 2 ja artikli 6 lõike 1 rikkumise eest metsakaitse alase trahvi ning nõudis nõuetekohase hoolsuse süsteemi terviklikku kehtestamist. Vastustaja põhjendas nimetatud kohustusi sellega, et kättesaadavate tõendite alusel oli tuvastatud, et kaebajal ei olnud määrusega kooskõlas olevat nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mis oleks tema nimel ja loodud tema äritegevust silmas pidades, ning kaebaja ei kasutanud samuti seda tüüpi süsteemi, mille oleks loonud määruse artikli 8 tähenduses järelevalveasutus. Vastustaja leiab, et määruse osutatud sätete täitmiseks peab

nõuetekohase hoolsuse süsteemi säilitama kaebaja, kes on ettevõtja, mitte tema emaettevõtja.

Poolte väited

- 6 Kaebaja nõuab oma kaebuses nimetatud otsuse tühistamist. Kaebaja väidab, et nimetatud nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mida säilitab emaettevõtja, saab käsitada tema enda nõuetekohase hoolsuse süsteemina, sest nii täidab ta määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ning artikli 6 lõikes 1 sätestatut. Nimelt lasub tal määruse asjassepuutuvate sätete kohaselt kohustus kasutada nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mitte kohustus selline süsteem luua. Kaebaja tugineb dokumentaalselt tõendatud asjaolule, et Saksamaa pädev föderaaltasandi asutus oli kontrollinud 2021. aastal Saksamaa tütaretevõtte peakontoris emaettevõtja nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mida kasutatakse kõigis Euroopa tütaretevõtetes, seaduslikkust ning erinevalt Ungaris tehtud kontrollist ei tuvastatud selle kontrolli tulemusena ühtegi rikkumist ja tunnistati, et sama nõuetekohase hoolsuse süsteem on määruse artikli 4 lõikega 2 kooskõlas. Kaebaja hinnangul toetab nimetatud asjaolu samuti seda, et kuna kaebaja kasutab emaettevõtja loodud nõuetekohase hoolsuse süsteemi, tuleb määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ning artikli 6 lõikes 1 ette nähtud kohustus lugeda täidetuks.
- 7 Vastustaja palub jätta hagi rahuldamata. Vastustaja leiab, et otsustava tähtsusega on asjaolu, et kaebaja tegeleb Euroopa Liitu importimisega mitte ainult emaettevõtja kaudu, vaid ka otse, mistõttu on ta määruse tähenduses ettevõtja. Vastustaja ei vaidle vastu sellele, et emaettevõtjal on olemas nõuetekohase hoolsuse süsteem, kuid leiab, et kaebajat kui ettevõtjat ei saa vabastada nõudest säilitada enda nõuetekohase hoolsuse süsteemi vastavalt määruse artikli 4 lõigetele 2 ja 3. Vastustaja on seisukohal, et see, kuidas puidu ja puittoodete importimist hallata, on emaettevõtja äriotsus, aga kui ta annab tütaretevõtjatele sõltumatuid importimisega seotud ülesandeid, järeldeb määruse asjaomastest sätetest, et tütaretevõtted peavad sellisel juhul nõuetekohase hoolsuse süsteemi ise säilitama.

Asjakohased õigusnormid

- 8 Määruse artikli 4 lõiked 2 ja 3.

„2. Puitu ja puittooteid turule lastes rakendavad ettevõtjad nõuetekohast hoolsust. Selleks kasutavad nad menetluste ja meetmete raamistikku (edaspidi „nõuetekohase hoolsuse süsteem”), mis on määratletud artiklis 6.

3. Iga ettevõtja säilitab ja hindab korrapäraselt oma nõuetekohase hoolsuse süsteemi, välja arvatud juhul, kui ettevõtja kasutab artiklis 8 osutatud, järelevalveorganisatsiooni poolt loodud nõuetekohase hoolsuse süsteemi. Nõuetekohase hoolsuse süsteemi alusena võib kasutada siseriiklikus õiguses

olemasolevat järelevalvesüsteemi ja mis tahes vabatahtlikku järelevalveahela mehhanismi, mis vastab käesoleva määruse nõuetele.“

9 Määruse artikli 6 lõige 1:

„1. Artikli 4 lõikes 2 osutatud nõuetekohase hoolsuse süsteem sisaldab järgmisi elemente:

a) meetmed ja menetlused, millega antakse juurdepääs järgmisele teabele ettevõtja poolt turulelastava puidu või puittoodete tarnete kohta:

- kirjeldus, mis sisaldab toote liiki ja kaubanimetust ning puuliigi tavapärasest ja vajaduse korral teaduslikku täisnimetust;*
- ülestöötamise riik ja vajaduse korral:*
  - i) riigi piirkond, kus puit üles töötati, ning*
  - ii) ülestöötamise luba;*
- kogus (väljendatud mahuna, kaaluna või ühikute arvuna);*
- asjaomasele ettevõtjale tarnija nimi ja aadress;*
- selle kaupleja nimi ja aadress, kellele puitu ja puittooteid on tarnitud;*
- dokument või muu teave, mis näitab sellise puidu ja puittoodete vastavust kehtivatele õigusaktidele;*

b) ohuhindamismenetlused, mis võimaldavad ettevõtjal analüüsida ja hinnata ebaseaduslikult üles töötatud puidu või sellisest puidust valmistatud puittoodete liidu turule laskmise ohtu.

Selliste menetluste puhul võetakse arvesse punktis a sätestatud teavet ning asjakohaseid ohuhindamiskriteeriume, sealhulgas järgmist:

- kohaldatavatele õigusaktidele vastavuse kinnitus, mis võib sisaldada tõendit või muid kolmandate isikute poolse kontrolli skeeme, mis hõlmavad vastavust kohaldatavatele õigusaktidele;*
- konkreetsete puuliikide ebaseadusliku ülestöötamise esinemine;*
- ebaseadusliku ülestöötamise või ebaseaduslike tavade esinemine ülestöötamise riigis ja/või riigi piirkonnas, kus puit üles töötati, arvestades seejuures ka relvakonflikti võimalusega;*
- ÜRO Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu kehtiv puidu impordi või ekspordi keeld;*

- *puidu ja puittoodete tarneahela keerukus;*
- c) *ohuvähendamismenetlused, mis koosnevad selliste meetmete ja menetluste kogumist, mis on piisavad ja proportsionaalsed punktis b osutatud ohuhindamise käigus tuvastatud ohu tõhusaks vähendamiseks ja mis võivad sisaldada lisateabe ja -dokumentide või kolmanda isiku poolse kontrolli nõuet, välja arvatud juhul, kui punktis b osutatud ohuhindamise käigus tuvastatud oht ei ole märkimisväärne.“*

Eelotsuse küsimuse esitamise põhjused

- 10 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) küsib käesolevas asjas, kas kaebaja tegevus seoses nõuetekohase hoolsuse süsteemiga on kooskõlas määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 sätestatuga koostoimes määruse artikli 6 lõikega 1 ehk kas tuleb asuda seisukohale, et kaebaja täidab määruse osutatud sätetes kehtestatud tingimusi, kui ta kasutab nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mida säilitab emettevõtja.
- 11 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) ei leidnud Euroopa Liidu Kohtu praktikast ühtegi kohtuasja, milles Euroopa Kohus oleks tõlgendanud määruse artikli 4 lõikeid 2 ja 3. Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) pidas seetõttu vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, et saada teada, millised konkreetsed kohustused kehtestatakse ettevõtjatele seoses nõuetekohase hoolsuse süsteemiga.
- 12 Väärrib märkimist, et kaebajat käsitatakse ettevõtjana, kes laseb esimest korda siseturule puitu ja puittooteid ehk kes tegeleb emettevõtjast sõltumatult importimisega. Seetõttu lasub määruse kohaselt kaebajal rida nõuetekohase hoolsuse süsteemi käsitlevaid kohustusi seoses turule lastava puidu ja puittoodetega, mis on hangitud väljastpoolt Euroopa Liitu.
- 13 Fővárosi Törvényszéki (Pealinna Budapesti kohus) arvates ei ole selge, milline on nende kohustuste ulatus. Määruse artikli 4 lõikega 2 kehtestatakse ettevõtjale kohustus „kasutada“ nõuetekohase hoolsuse süsteemi, samas kui lõike 3 kohaselt peab ettevõtja sellist süsteemi „säilitama“ ja „korrapäraselt hindama“.
- 14 (Juriidiliselt mittesiduv) dokument „Komisjoni 12.2.2016 teatis – ELi puidumäärust käsitlev juhenddokument“ on määruse tõlgendamisel võrdlusaluseks. Nimetatud dokumendi kohaselt on ettevõtjatel kohustus „[koguda] teavet käideldava puidu ja puittoodete ning nende tarnijate kohta, et teostada täielik ohuhindamine“. Lisaks „[o]n oluline, et enda nõuetekohase hoolsuse süsteemi kasutav ettevõtja hindaks süsteemi korrapäraselt, tagamaks, et vastutavad isikud täidaksid neile ette kirjutatud menetlusi ja et saavutataks soovitud tulemus“. Juhenddokumendist ei nähtu siiski, kas ettevõtja enda nõuetekohase hoolsuse süsteemina saab käsitada [süsteemi], mida ei säilita ettevõtja ise, vaid tema emettevõtja.

- 15 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) leiab, et juhul, kui määruse artikli 4 lõigetest 2 ja 3 ettevõtja jaoks tulenev nõue seisneb ainult nõuetekohase hoolsuse süsteemi kasutamises, millega kogutakse andmeid, hinnatakse ja vähendatakse ohte seoses puidu ja puittoodetega, mille nimetatud ettevõtja laseb esimest korda Euroopa Liidu territooriumil turule, ei saa asuda seisukohale, et kaebajal puudub määrusele vastav nõuetekohase hoolsuse süsteem. Sellisel juhul oleks sel põhjusel määratud metsakaitse alane trahv ebaseaduslik ja haldusotsuse nimetatud osa tuleks tühistada. Kui aga määruse artikli 4 lõigetest 2 ja 3 tuleneb, et kaebajal on kohustus omada nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mis on tema nimel ja loodud spetsiaalselt tema äritegevust silmas pidades, oleks haldusotsuse sisu õiguspärane ja kaebus tuleks jätta selles osas rahuldamata.
- 16 Kaebaja emaettevõtjal, kes tegeleb puittoodete müügiga, on üle kogu Euroopa tütaretevõtteid, keda käsitatakse ettevõtjatena ja kes kasutavad kaebaja väitel sama moodi nagu kaebaja samuti nõuetekohase hoolsuse süsteemi, mida säilitab emaettevõtja. Kaebaja on käesolevas asjas esitanud Saksamaa tütaretevõtte peakontoris tehtud kontrolli tulemused, mille viis läbi Saksamaa pädev föderaalatasandi asutus ja mille kohaselt – vastavalt kaebaja esitatud teabele – loeti sama nõuetekohase hoolsuse süsteem määruse artikli 4 lõikega 2 kooskõlas olevaks. Seda arvesse võttes on Euroopa tasandil oluline tuvastada, kas Euroopa Kohtu tõlgenduse kohaselt on nimetatud tütaretevõtete tegevus nõuetekohase hoolsuse süsteemi osas määrusega kooskõlas.
- 17 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus) palub neil põhjustel tõlgendada, kas määruse artikli 4 lõigetega 2 ja 3 on kooskõlas kaebajaks oleva ettevõtja tegevus, mille puhul ei täida nõuetekohase hoolsuse süsteemi säilitamise ja hindamise ülesandeid mitte kaebaja, vaid tema emaettevõtja nii, et kaebajal on võimalik pääseda ligi nimetatud süsteemi osadele.
- 18 [...]
- 19 [...] [liikmesriigi menetlusõiguse kaalutlused]

Budapest, 1. veebruar 2024

[allkirjad]